

ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ

Суб'єкти господарювання, купуючи програмне забезпечення для використання в своїй діяльності, зазвичай виступають кінцевими користувачами, тобто вони отримують право на використання об'єкта права інтелектуальної власності. У відповідності з ГКУ розпорядження правами інтелектуальної власності здійснюється на підставі таких договорів: ліцензії, ліцензійного договору чи ліцензійного погодження, договорів про створення, використання чи передачу об'єктів права інтелектуальної власності, інші види договорів. Розглянемо облік найбільш розповсюджених варіантів придбання комп'ютерних програм.

Різновидом програмного забезпечення є OEM-версії програм, які розповсюджуються тільки разом з комп'ютером. Оскільки вони «прив'язані» до певного комп'ютера, їх обліковують в особливому порядку. У МСБО 38 «Нематеріальні активи» наводиться приклад щодо комп'ютерного програмного забезпечення для обладнання, яке керується комп'ютером і таке обладнання не може функціонувати без цього конкретного програмного забезпечення. Це ж стосується і операційних систем комп'ютерів. В таких випадках вартість OEM-версії програмного забезпечення чи операційної системи комп'ютера правильніше включати до вартості самого комп'ютера, відображуючи їх за дебетом рахунка 10 «Основні засоби».

Свою специфіку має розповсюдження прикладних програм Microsoft. Продаж таких програм зазвичай супроводжується ліцензійним договором кінцевого споживача. Тобто користувач придбає не екземпляр програмного забезпечення, а ліцензію на його використання. В зв'язку з цим таку операцію можна класифікувати в обліку як придбання НМА у вигляді права користування. В даному випадку актив відображають на субрахунку 125

«Авторське право та суміжні з ним права». Слід також видати розпорядчий документ (це може бути наказ про ввід до експлуатації НМА) з встановленням у ньому строку корисного використання НМА. Такий строк встановлюють на розсуд підприємства в межах строку дії ліцензійного договору та передбачуваного періоду використання програмного забезпечення. Амортизацію на такі НМА зазвичай нараховують прямолінійним методом.

Слід мати на увазі, що НМА з невизначеним строком корисного використання в бухгалтерському обліку амортизації не підлягають (п. 25 П(С)БО 8). До таких НМА відносять ті, відносно яких підприємством (в розпорядчому акті) не визначено обмеження строку, протягом якого очікується збільшення грошових коштів (чи їх еквівалентів) від використання НМА.

Підприємство може отримати за договором саме екземпляр програмного забезпечення, на який передаються певні майнові права. В цьому випадку програмне забезпечення також можна кваліфікувати як НМА (комп'ютерна програма). Але тоді його зараховують на субрахунок 127 «Інші нематеріальні активи». Таке програмне забезпечення обліковують за тими ж правилами, які були розглянуті стосовно прикладних програм Microsoft.

Багато з комп'ютерних програм в подальшому потребують регулярного оновлення для того, щоб підтримати їх в належному для використання стані. Витрати на оновлення (підтримку) програмного забезпечення включають до складу витрат і відносять до тих самих статей витрат, що і амортизація самого програмного забезпечення. Якщо ж плату за оновлення перераховують наперед одразу за декілька місяців, то її відображають на рахунку 39 «Витрати майбутніх періодів», а в подальшому включають поступово до витрат відповідними сумами.

Список літератури: 1. В. Карпова «Комп'ютерні програми: відображаємо в обліку» // Бухгалтерський тиждень – 2015 - №18-19 – С. 21-25 2. П(С)БО № 8 «Нематеріальні активи», затв. наказом Мінфіну України від 18.10.99 р. № 242 (зі змінами та доповненнями) 3. МСБО № 38 «Нематеріальні активи»